Bijlage 7
Onderzoeken flora en fauna

nader onderzoek flora en fauna

Vrijenbanselaan te Rijswijk

LBP|SIGHT

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

7 augustus 2014

projectnummer: 14032

NGB ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

nader onderzoek flora en fauna

Vrijenbanselaan te Rijswijk

In opdracht van:

LBP|SIGHT

contactpersoon:

mevrouw M.I. Huizer MSc

7 augustus 2014

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt
Fruittelerserf 43
6846 AC Arnhem
T *026-8446525*
M *06-12971680*
E *haico@ecoquickscan.nl*
I *www.ecoquickscan.nl*

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Nader onderzoek flora en fauna Vrijenbanselaan te Rijswijk. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2014.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING **1**

1.1 AANLEIDING *1*

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN *1*

1.3 LEESWIJZER *2*

2 ONDERZOEKSMETHODIEK **3**

2.1 VAATPLANTEN *3*

2.2 VISSEN *3*

3 RESULTATEN **5**

3.1 VAATPLANTEN *5*

3.2 VISSEN *5*

4 CONCLUSIE **7**

4.1 BESCHERMDE SOORTEN *7*

4.2 CONSEQUENTIES *7*

4.3 AANBEVELINGEN *8*

BIJLAGE

1 LITERATUURLIJST

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Rijswijk (gemeente Rijswijk, provincie Zuid-Holland) is aan de Vrijenbanselaan de nieuwbouw van een Shell-tankstation en KFC-fastfoodrestaurant beoogd. In het kader van de voorstaande beoogde ontwikkelingen heeft LBP|SIGHT, op basis van een eerder uitgevoerde quick scan flora en fauna (Burgt, 2014), aan ecologische adviesbureau *ECOquickscan* verzocht een nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van beschermde vaatplanten (met name rietorchis) en vissen. In het voorliggende rapport worden de resultaten en conclusies van dit onderzoek weergegeven.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt in een stedelijk gebied tegen de snelweg A13 en wordt begrensd door een afrit van de snelweg (nr. 8), de Vrijenbanselaan en Rijswijkse Landingslaan. Ten noordwesten van het plangebied liggen groene gebieden in de vorm van een golfbaan en parken. Het plangebied grenst aan alle andere zijdes aan kantoor- of bedrijventerrein met aansluitend woonwijken.

globale ligging en indrukken van het plangebied; de skatebaan en reclamepaal (rechtsboven), een overzicht van de locatie vanaf de Rijswijkse Landingslaan (linksonder) en de natte rietvegetatie met wilgen (rechtsonder) (luchtfoto: Google Earth)

De locatie zelf bestaat, voor het grootste deel, uit een natte rietvegetatie en (oevers van) watergangen. In het plangebied valt ook een skatebaan en reclamepaal. Daarnaast liggen in en direct aansluitend aan het plangebied de wegberm van de A13 en tegen de Vrijenbanselaan een parkeerplaats (carpoolplaats).

Binnen het plangebied is de nieuwbouw van een Shell-tankstation en KFC-fastfoodrestaurant beoogd. Ten behoeve van de bouw zullen alle aanwezige elementen binnen het te bebouwen gebied worden verwijderd (het te bebouwen terrein zal moeten worden opgehoogd). De locatie zal bereikbaar zijn vanaf de Vrijenbanselaan. Hiervoor zal een nieuwe toegangsweg worden gerealiseerd door de aanwezige watergang. De aanwezige parkeerplaats, skatebaan en reclamepaal blijven behouden (de skatebaan wordt wel verplaatst). Rondom het plangebied zal het terrein, als compensatie, worden heringericht (zie plantekening).

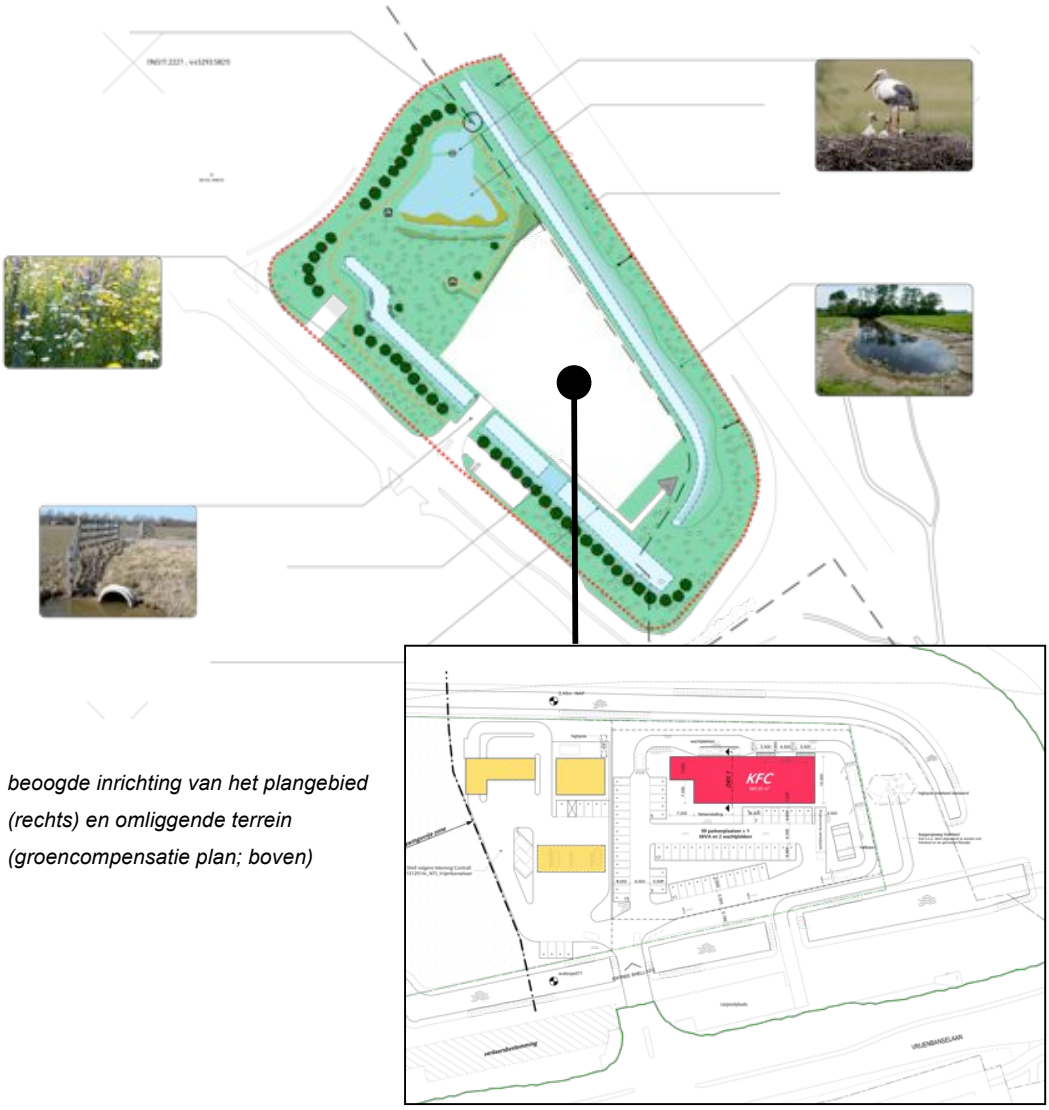

beoogde inrichting van het plangebied (rechts) en omliggende terrein (groencompensatie plan; boven)

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de toegepaste onderzoeksmethode(s). De resultaten van het onderzoek komen aan bod in hoofdstuk 3. In de conclusies, beschreven in hoofdstuk 4, wordt duidelijk wat de consequenties zijn naar aanleiding van het onderzoek.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het inventariseren van flora en fauna gebeurt, indien beschikbaar en toepasbaar, aan de hand van protocollen of 'vaste' inventarisatiemethodes. Deze methodes leiden vaak tot een goed beeld van de te onderzoeken soort of soortgroep in het plangebied. Indien mogelijk wordt dan ook volgens deze breed geaccepteerde onderzoeksmethode(s) geïnventariseerd. Hieronder wordt per soort of soortgroep de onderzoeksmethode(s) weergegeven.

2.1 VAATPLANTEN

Het onderzoek naar beschermde vaatplanten richt zich voornamelijk op de rietorchis. Gezien de bloeiperiode van deze soort is het onderzoek uitgevoerd op 7 juni 2014. Uiteraard is er ook gekeken naar andere beschermde soorten van de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3).

2.2 VISSEN

Voor het onderzoek naar vissen is de methode gehanteerd die is beschreven door RAVON. Hierbij zijn de watergangen door middel van een schepnet op kansrijke locaties bemonsterd. Daarnaast vond er een visuele inspectie plaats naar vissen die zich aan het wateroppervlak bevinden. Het nader onderzoek is uitgevoerd op 7 juni 2014.

onderzoeksgebied (rechts; oranje omlijnd); de berm langs de snelweg is niet meegenomen (zonder vergunning van RWS niet toegankelijk); de watergang langs de snelweg is wel onderzocht op vissen

3 RESULTATEN

Het nader onderzoek aan de Vrijenbanselaan te Rijswijk heeft het onderstaande resultaat opgeleverd.

3.1 VAATPLANTEN

Binnen en direct grenzend aan het plangebied zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen. Langs de oevers en op andere vochtige delen van het plangebied overheerst riet (Phragmites australis) en groot hoefblad (Petasites hybridus).

3.2 VISSEN

Binnen en direct grenzend aan het plangebied zijn geen beschermde vissen waargenomen. In de watergang tegen de Vrijenbanselaan zijn alleen enkele grote karpers (Cyprinus carpio) waargenomen.

4 CONCLUSIE

Uit de resultaten van het nader onderzoek aan de Vrijenbanselaan te Rijswijk kunnen de onderstaande conclusies getrokken worden. Deze conclusies kunnen consequenties hebben voor de beoogde plannen binnen het plangebied. Eventuele vervolgstappen worden ook beschreven in de paragraaf consequenties.

4.1 BESCHERMDE SOORTEN

In het plangebied is nader onderzoek uitgevoerd naar beschermde vaatplanten (met name rietorchis) en vissen. Daarnaast is tijdens het onderzoek ook gekeken naar overige (beschermde) soorten.
Op basis van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de beoogde ontwikkelingen geen gevolgen hebben voor de onderzochte soorten. Ook zijn tijdens het nader onderzoek geen andere beschermde soorten waargenomen.

4.2 CONSEQUENTIES

Een tweetal algemene voorwaarden is vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, struweel en bomen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren.
  <u>Gezien het natuurlijke karakter van het plangebied is het noodzakelijk dat de locatie buiten het broedseizoen in ontwikkeling wordt genomen en/of ongeschikt wordt gemaakt (en gehouden) om tijdens het broedseizoen te kunnen werken.</u>
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
  - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
  - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
  - het rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.3 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden bomen (bomenrij) aangeplant kunnen worden langs de Rijswijkse Landingslaan (onderaan het talud) en Vrijenbanselaan om als verbindend element te kunnen fungeren tussen stedelijke gebied (zuidelijk van het plangebied) en groene gebieden (noordwestelijk van het plangebied; golfbaan en parken). De ruimte onder het viaduct over de snelweg A13 (Rijswijkse Landingslaan) is voldoende ruim voor vleermuizen (als onderdoorgang);
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse (autochtone) bes- en bloemdragende struiken en planten;
- het creëren van een geleidelijke overgang van de watergangen naar het plangebied. Hierbij dient vegetatieontwikkeling in deze overgang gestimuleerd te worden. Dit kan positieve effecten hebben op het voorkomen van soorten zoals de rietorchis, amfibieën en vissen (paaiplaatsen);
- het aanleggen van een poel met natuurlijke oeverbeplanting, geïsoleerd van permanent watervoerende watergangen. Dit kan positieve effecten hebben op het voorkomen van amfibieën;
- er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismus op >2,5 meter hoogte in de muur. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden. De huidige nieuwbouw is voor deze soort niet geschikt.

In het groencompensatie plan is reeds invulling gegeven aan enkele van de bovenstaande maatregelen en/of andere maatregelen die een meerwaarde vormen voor soorten die genoemd zijn in de aanbevelingen. De voorstaande opsomming is geheel vrijblijvend en zeker niet verplicht. Ook andere maatregelen, zoals het plaatsen van een ooievaarsnest, dragen bij aan de verbetering van de natuurwaarden op deze locatie.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna Vrijenbanselaan te Rijswijk. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2014.

quick scan flora en fauna

Vrijenbanselaan te Rijswijk

LBP|SIGHT

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

7 augustus 2014

projectnummer: 14014

quick scan flora en fauna

Vrijenbanselaan te Rijswijk

In opdracht van:

LBP|SIGHT

contactpersoon:

mevrouw M.I. Huizer MSc

7 augustus 2014

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt

Fruittelerserf 43

6846 AC Arnhem

T *026-8446525*

M *06-12971680*

E *haico@ecoquickscan.nl*

I *www.ecoquickscan.nl*

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna Vrijenbanselaan te Rijswijk. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2014.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

1.1 AANLEIDING 1

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN 2

2 WETTELIJK KADER 3

2.1 GEBIEDSBESCHERMING 3

2.2 SOORTBESCHERMING 3

3 TOETSING 5

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK 5

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN 6

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN 6

4 CONCLUSIE 11

4.1 GEBIEDSBESCHERMING 11

4.2 SOORTENBESCHERMING 11

4.3 CONSEQUENTIES 11

4.4 AANBEVELINGEN 12

BIJLAGE

1 LITERATUURLIJST

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Rijswijk (gemeente Rijswijk, provincie Zuid-Holland) is aan de Vrijenbanselaan de nieuwbouw van een Shell-tankstation en KFC-fastfoodrestaurant beoogd. Aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

globale ligging en indrukken van het plangebied; de skatebaan en reclamepaal (rechtsboven), een overzicht van de locatie vanaf de Rijswijkse Landingslaan (linksonder) en de natte rietvegetatie met wilgen (rechtsonder) (luchtfoto: Google Earth)

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt in een stedelijk gebied tegen de snelweg A13 en wordt begrensd door een afrit van de snelweg (nr. 8), de Vrijenbanselaan en Rijswijkse Landingslaan. Ten noordwesten van het plangebied liggen groene gebieden in de vorm van een golfbaan en parken. Het plangebied grenst aan alle andere zijdes aan kantoor- of bedrijventerrein met aansluitend woonwijken.

De locatie zelf bestaat, voor het grootste deel, uit een natte rietvegetatie en (oevers van) watergangen. In het plangebied valt ook een skatebaan en reclamepaal. Daarnaast liggen in en direct aansluitend aan het plangebied de wegberm van de A13 en tegen de Vrijenbanselaan een parkeerplaats (carpoolplaats).

Binnen het plangebied is de nieuwbouw van een Shell-tankstation en KFC-fastfoodrestaurant beoogd. Ten behoeve van de bouw zullen alle aanwezige elementen binnen het te bebouwen gebied worden verwijderd (het te bebouwen terrein zal moeten worden opgehoogd). De locatie zal bereikbaar zijn vanaf de Vrijenbanselaan. Hiervoor zal een nieuwe toegangsweg worden gerealiseerd door de aanwezige watergang. De aanwezige parkeerplaats, skatebaan en reclamepaal blijven behouden (de skatebaan wordt wel verplaatst). Rondom het plangebied zal het terrein, als compensatie, worden heringericht (zie plantekening).

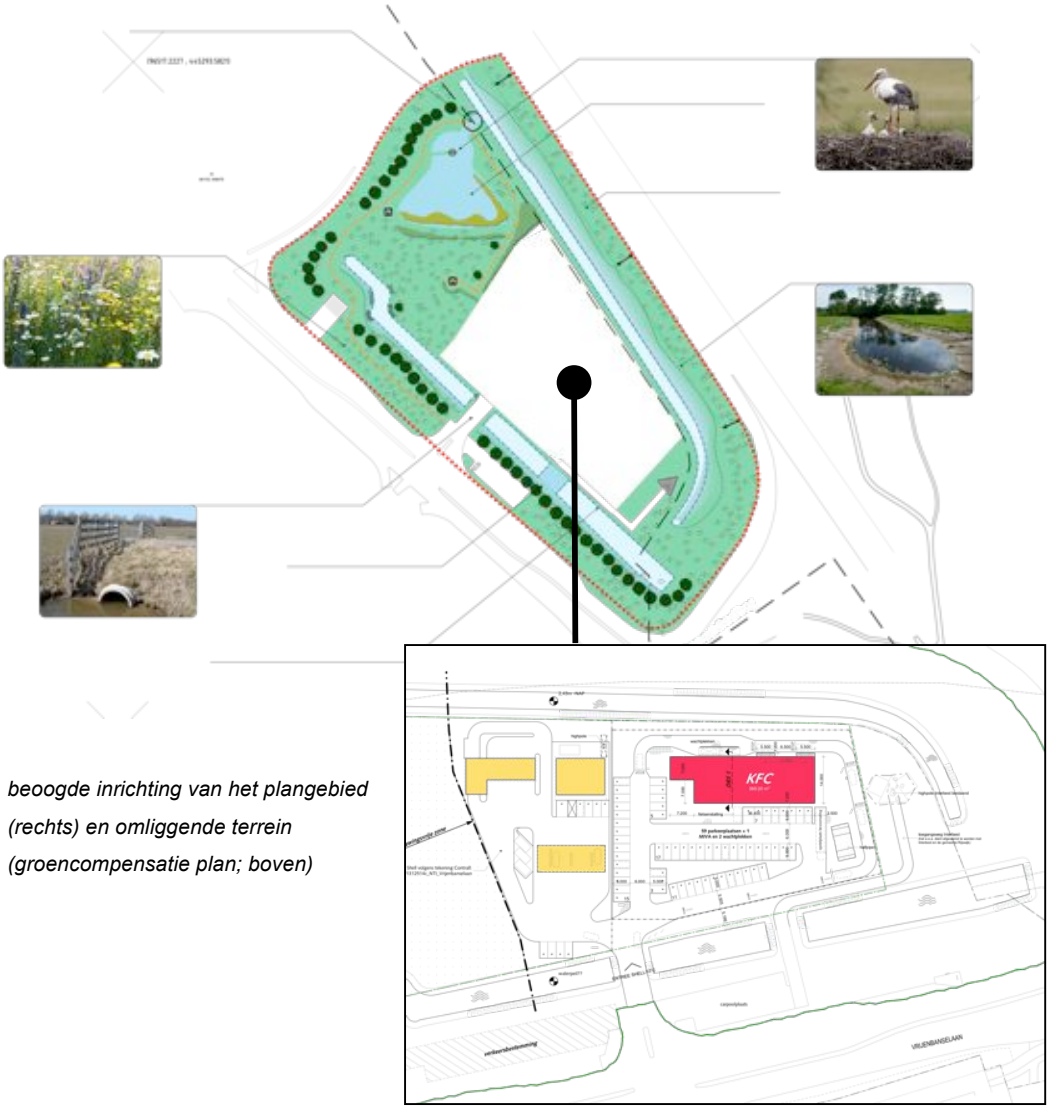

beoogde inrichting van het plangebied (rechts) en omliggende terrein (groencompensatie plan; boven)

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.
Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als Ecologische Hoofdstructuur niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
  Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
  Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
  In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
  De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
  Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, zullen uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zullen voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven worden.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) en op websites gepubliceerde verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld Particulieren Gegevensbeherende Organisaties (RAVON, Zoogdiervereniging, etc.). Deze bronnen vermelden betrouwbare soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.

Op 8 maart 2014 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

tijdens de veldverkenning bekeken gebied (rechts; oranje omlijnd); de berm langs de snelweg is niet meegenomen (zonder vergunning van RWS niet toegankelijk)

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

natuurbeschermingswet

Het plangebied te Rijswijk ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied ligt op ongeveer 9 km afstand en betreft het Natura 2000-gebied 'Westduinpark & Wapendal' (Habitatrichtlijngebied). De beoogde plannen hebben betrekking op een relatief kleine oppervlakte, omgeven door wegen, in een stedelijk gebied. Hierdoor is een relatie met de aangewezen soorten en habitats van de beschermde gebieden afwezig. Negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Westduinpark & Wapendal' zijn dan ook uit te sluiten.

ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt bovendien niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), maar wel ongeveer op 1 km van de EHS. De EHS is gelegen ten zuidoosten van het plangebied en bestaat uit een strook groen (kade langs de Tweemolentjesvaart) tussen de parken Hertenkamp en Delftse Hout. Gezien de tussenliggende elementen (stedelijk gebied en de snelweg A13) ontbreekt een relatie met de EHS. Negatieve effecten op de EHS worden niet verwacht.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Het plangebied bestaat uit een natte rietvegetatie en oevers van watergangen. In de natte rietvegetatie domineren riet (Phragmites australis), brandnetel (Urtica dioica) en harig wilgenroosje (Epilobium hirsutum). In deze vegetatie staan ook enkele wilgen en elzen. Langs de oevers, en ook op enkele plekken in de rietvegetatie, staat groot hoefblad (Petasites hybridus). Buiten de locaties die gedomineerd worden door de voorstaande soorten is ruimte voor een meer gevarieerde begroeiing.
Tijdens de veldverkenning is in de natte rietvegetatie de beschermde grote kaardebol (Dipsacus fullonum) waargenomen. Voor deze soort, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet valt, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Op basis van verspreidingsgegevens en het aanwezige habitat is het voorkomen van de rietorchis (Dactylorhiza praetermissa) binnen het plangebied niet uit te sluiten. Het gedeeltelijk ophogen van het terrein zal een negatief effect hebben op deze soort. Andere meer strikt beschermde vaatplanten worden op basis van aanwezige habitats niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld bermen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (Erinaceus europeus), gewone bosspitsmuis (Sorex araneus), dwergspitsmuis (Sorex minutus), huisspitsmuis

(Crocidura russula), mol (Talpa europea), vos (Vulpes vulpes), hermelijn (Mustela erminea), bunzing (Mustela putorius), wezel (Mustela nivalis), woelrat (Arvicola terrestris), rosse woelmuis (Clethrionomys glareolus), veldmuis (Microtus arvalis), dwergmuis (Micromys minutus), bosmuis (Apodemus sylvaticus), haas (Lepus europeus) en konijn (Oryctolagus cuniculus) voor.

Binnen het plangebied zijn een natte rietvegetatie en oevers van watergangen aanwezig en de locatie staat in verbinding met grote groene gebieden (golfterrein en parken). Daarom zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, egel, (spits)muizen en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens, ligging (omsloten door wegen) en de aanwezige biotopen niet verwacht.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii), gewone grootoorvleermuis (Plecotus auritus), laatvlieger (Eptesicus serotinus), meervleermuis (Myotis dasycneme), rosse vleermuis (Nyctalus noctula), watervleermuis (Myotis daubentonii) en tweekleurige vleermuis (Vespertilio murinus) voor.

Op basis van hun verblijfplaats zijn vleermuizen te verdelen in twee groepen namelijk: gebouwbewoners en boombewoners (er zijn ook soorten die van beide elementen gebruik maken). Aangezien gebouwen en voor vleermuizen geschikte bomen ontbreken binnen het plangebied (de waargenomen bomen betreffen jonge bomen of uitgelopen stobben van omgezaagde bomen) zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen uit te sluiten. Aangezien de jonge bomen en de uitgelopen stobben van beperkte omvang zijn en geen verbindend lijnelement vormen is het voorkomen van een vaste vliegroute tussen een verblijfplaats en foerageergebied uit te sluiten. Het plangebied kan wel als foerageergebied worden gebruikt door vleermuizen, maar zal vanwege de beperkte omvang en ligging (veel verlichting van aangrenzende wegen) geen essentieel onderdeel zijn van het leefgebied. Negatieve effecten op vleermuizen worden dan ook niet verwacht door de beoogde ingreep.

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (Turdus merula), koolmees (Parus major), pimpelmees (Parus caeruleus), kauw (Corvus monedula), buizerd (Buteo buteo), fazant (Phasianus colchicus), grauwe gans (Anser anser), meerkoet (Fulica atra), wilde eend (Anas platyrhynchos) en enkele rietvogels. Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen). Gezien het natuurlijke karakter van het plangebied is het noodzakelijk dat de locatie buiten het broedseizoen in ontwikkeling wordt genomen en/of ongeschikt wordt gemaakt (en gehouden) om tijdens het broedseizoen te kunnen werken.

jaarrond beschermde vogels

Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart, ooievaar, kerkuil, oehoe en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespendief, zwarte wouw en ransuil).

Aangezien gebouwen (en/of andere bouwwerken) en voor jaarrond beschermde vogels geschikte bomen ontbreken binnen het plangebied (de waargenomen bomen betreffen jonge bomen of uitgelopen stobben van omgezaagde bomen) zijn vaste rust- en verblijfplaatsen (nestlocatie) van de voorstaande vogelsoorten uit te sluiten. Ook in de reclamepaal zijn geen nesten van (jaarrond beschermde) vogels waargenomen. Negatieve effecten op jaarrond beschermde soorten worden dan ook niet verwacht door de beoogde ingreep.

niet jaarrond beschermde vogels

Naast de voorstaande vier categorieën is er nog een vijfde categorie (beschermde) vogels. Deze vogels beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders de vestigen. Deze vogels (en hun broedplaatsen) zijn in principe buiten het broedseizoen niet beschermd. Alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn deze soorten wel jaarrond beschermd.

Binnen het plangebied is de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels uit de vijfde categorie niet uit te sluiten. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals bruine kikker (Rana temporaria), gewone pad (Bufo bufo), bastaardkikker (Rana klepton esculenta), kleine watersalamander (Lissotriton vulgaris) en meerkikker (Rana ridibunda) voor.

Aangezien de voorstaande algemene amfibieënsoorten zich in minder geschikte wateren, waarin vis voorkomt, voortplanten, is het voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. Deze soorten gaan na de metamorfose op het land naar voedsel

zoeken. Hierbij kunnen ze grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren (met uitzondering van de bastaardkikker en meerkikker), is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Meer strikt beschermde soorten worden op basis van verspreidingsgegevens niet verwacht.

reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens van RAVON worden in de omgeving geen reptielen verwacht. Het aanwezige habitat is voor de meeste soorten reptielen ook niet geschikt. De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen).

vissen

Volgens RAVON zijn de kleine modderkruiper (Cobitis taenia), bittervoorn (Rhodeus amarus) en paling (Anguilla anguilla) in de omgeving waargenomen. Binnen en direct aansluitend aan het plangebied liggen watergangen/-partijen die geschikt zijn voor vissen. De waterpartij (in de natte rietvegetatie) ten noordwesten van het plangebied zal mogelijk worden gedempt of aangepast en er zal een toegangsweg worden realiseert door de watergang aan de zuidzijde. Ook zal het werken aan de oevers/ophogen van het terrein een invloed kunnen hebben op de rondom het plangebied gelegen watergangen/-partijen. Negatieve effecten op vissen kunnen dan ook niet worden uitgesloten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied te Rijswijk betreft een groen terrein (natuurlijk karakter) dat is omsloten door verschillende wegen (gelegen aan de snelweg A13). Op deze locatie is de nieuwbouw van een Shell-tankstation en KFC-fastfoodrestaurant beoogd.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben de beschermde gebieden.
Het plangebied te Rijswijk ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen als speciale beschermingszone als bedoeld in de NB-wet. Gebiedsbescherming in het kader van de NB-wet is op deze locatie niet aan de orde.
Het plangebied ligt bovendien niet in de EHS, maar wel ongeveer op 1 km afstand van de EHS. Gezien de tussenliggende elementen (stedelijk gebied en de snelweg A13) ontbreekt een relatie met de EHS. Negatieve effecten op de EHS worden niet verwacht.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals grote kaardebol, kleine marterachtige, egel, (spits)muizen, mol, bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander en meerkikker zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele planten- en diersoorten zijn de rietorchis, paling, kleine modderkruiper en bittervoorn niet uit te sluiten binnen het plangebied.

4.3 CONSEQUENTIES

De verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van het eenmalige veldbezoek, de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand uitsluiten. Daarom moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- rietorchis (tabel 2; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: (mei) juni (voorafgaand aan het maaien van oevers en bermen);

- kleine modderkruiper & paling (tabel 2; Flora- en faunawet) en bittervoorn (tabel 3; Flora- en faunawet en bijlage 1 AMvB), onderzoeksperiode: alle vissen, april - oktober (kan gelijktijdig uitgevoerd worden met het onderzoek naar de rietorchis).

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Verder is er een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, struweel en bomen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren.
  Gezien het natuurlijke karakter van het plangebied is het noodzakelijk dat de locatie buiten het broedseizoen in ontwikkeling wordt genomen en/of ongeschikt wordt gemaakt (en gehouden) om tijdens het broedseizoen te kunnen werken.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
  - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
  - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
  - het rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden bomen (bomenrij) aangeplant kunnen worden langs de Rijswijkse Landingslaan (onderaan het talud) en Vrijenbanselaan om als verbindend element te kunnen fungeren tussen stedelijke gebied (zuidelijk van het plangebied) en groene gebieden (noordwestelijk van het plangebied; golfbaan en parken). De ruimte onder het viaduct over de snelweg A13 (Rijswijkse Landingslaan) is voldoende ruim voor vleermuizen (als onderdoorgang);
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse (autochtone) bes- en bloemdragende struiken en planten;

- het creëren van een geleidelijke overgang van de watergangen naar het plangebied. Hierbij dient vegetatieontwikkeling in deze overgang gestimuleerd te worden. Dit kan positieve effecten hebben op het voorkomen van soorten zoals de rietorchis, amfibieën en vissen (paaiplaatsen);
- het aanleggen van een poel met natuurlijke oeverbeplanting, geïsoleerd van permanent watervoerende watergangen. Dit kan positieve effecten hebben op het voorkomen van amfibieën;
- er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismus op >2,5 meter hoogte in de muur. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden. De huidige nieuwbouw is voor deze soort niet geschikt.

In het groencompensatie plan is reeds invulling gegeven aan enkele van de bovenstaande maatregelen en/of andere maatregelen die een meerwaarde vormen voor soorten die genoemd zijn in de aanbevelingen. De voorstaande opsomming is geheel vrijblijvend en zeker niet verplicht. Ook andere maatregelen, zoals het plaatsen van een ooievaarsnest, dragen bij aan de verbetering van de natuurwaarden op deze locatie.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Limpens, H.J.G.A., e.a., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1997.

Meijden, R. van der, Heukels' flora van Nederland, 23e druk, uitgeverij Wolters Noordhof, Groningen, 2005.

Websites:
www.ravon.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.zuid-holland.nl
www.rijksoverheid.nl
www.floron.nl